730. štev. V Ljubljani, ponedeljek dne 29. decembra 1913. Leto II.

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravništvu mesečno K 1·20, z dostavljanjem na dom K 1·50; s pošto celoletno K 20·—, polletno K 10·—, četrtletno K 5·—, mesečno K 1·70. — Za inozemstvo celoletno K 30·—. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petit vrsta 15 v, osmrtnice, posebna zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju popust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Duhovi vstajajo.

Iz teme vstajajo duhovi. Eden nosi devetdelen bič, drugi meč, tretji bolezen in četrti lakoto... (1000 in 1 noč.)

Ustavna Avstrija je pred par dnevi končala veliko senzacijo: zasedanje delegacij!

Pravimo: senzacijo. Do te besede smo popolnoma upravičeni, dasi delegacije kot take, pravzaprav niso prav nič senzacijonelnega, prav nič izrednega, kajti naša avstrijska ustava daje mesto »ljudskim zastopnikom«, da tudi od krmarjev naše ustavne države, zahtevajo položitev računov pasiv in aktiv njih političnega delovanja, tako v notranji upravi, v gospodarskem oziru, kot tudi v varovanju zunanjih interesov naše države.

Delegacijam je kontrola nad vsem tem dovoljena, da, celo: odmerjena. Včasih smo imeli delegacijska zasedanja, ki so res pomenila dneve obračunov z vlado. Potem so ti časi minili in sedaj — jih že dolgo nimamo več...

V tej zadnji okoliščini leži ravno glavna teža senzacije, ki jo pa premnogi že več ne smatrajo za dovolj senzacijonelno.

Avstrija je pretrpela v zadnjem eno in četrt leta težke krize — drugo za drugo. Neumna politika nje vodilnih državnikov, ji jih je preskrbela. **Ta politika je zahtevala 750 milijonov kron davka za nič manj in nič več, kot da se ustrahuje 3 milijonska država, naša sosedica Srbija.** Gotovim gospodom seveda z visoko diplomatično šolo, se je zahotelo, videti par deset, par stotisoč bajonetov, kako se sprehajajo ob črno-žoltih kolih. Že to je veljalo par sto milijonov kron, seveda v prvi vrsti oni pojem, ki ga nazivajo nekateri, kadar se hočejo zabavati — državo... Ker pa ima vsaka neumnost kot posledico tudi kazen, se je to i v tem slučaju zgodilo, kajti mala soseda se je in se zaveda, da ima razun svoje dosti premale armade, še drugo, mnogo hujše orožje: **gospodarski trg z vsemi svojimi vrlinami. Ta trg je zaprt, je vsled tega oškodoval našo državo za zopet stomilijone že doslej, a ni izključeno, da jih bo prinesel še par.**

Dognana pa je tudi okolnost, ki je gnala malone v prvi vrsti naše državnike do tega, da so pritirali stvar tako daleč, in ki je zakrivila že toliko gorja. Naši državniki se ne boje toliko male Srbije, kot so se bali že v naprej zmage slovanskega orožja in potem tudi ojačenja slovanske samozavesti slovanskih narodov monarhije.

Kdor ne veruje v to, da preži Prusija po avstrijskih deželah, vsaj onih, ki so obljudene z Nemci in po Adriji — je slepec.

Razlika plemena med Germani in Slovani, je bila od nekdaj ogromna in nasprotujoča ena drugi. Danes se avstrijski Slovani zavedamo čisto jasno, kaj nam preti sem iz Berolina. Strah pred njim podvaja naše napore v boju proti nemštvu, v boju proti rajhu. Nemci iz rajha vedo, da smo velikonemški ideji mostu do Adrije smrtni nasprotniki, pripravljeni raje izkrvaveti, kot se vdati onemu, **do česar bo dosedanjemu razpoloženju prej ali slej priti mora.**

Naša zavest, tudi ona mas, je že bila preje močno razvita. Zmagovitost balkanskega orožja, jo je pa — naravno — morala še mnogo bolj povečati.

Čim so se pokazale prve zmage na Balkanu — je že tudi pričela ekspanzivna politika — ne Avstrije kot države, to je bila samo navidezna forma — Germanstva na vsi črti.

V formi avstrijske države, se je pričel boj proti Srbiji in avstrijskim Slovanom, v prvi vrsti Jugoslovanom.

V tem boju pa je podlegla do danes na črti naša država, ž njo pa tudi Germanstvo. **Iščejo se sicer še tudi v naprej vzroki, ki bi dali povod novi napadalni taktiki, a upajmo, da do tega ne pride.**

Vse to ve v vsej oni formi, ki je bila toliko izpostavljena, v Avstriji vsak otrok.

Ker se tega zaveda vsa široka in najširša javnost, so pričeli razni več ali manj pomembni ter brezpomembni faktorji boj proti našemu zunanjemu vodstvu. Za delegacijsko zasedanje so se obljubljali prav ostri dnevi obračuna. **V teh grožnjah so bili največji jugoslovanski giganti duha dr. Šusteršič in ž njim štajerski kaplan dr. Korošec.**

Po svoji stari navadi, sta dva moža bila v besedah in grožnjah proti vladi res — grozna. Ne le, da sta požrla zastopstvo onim, ki jim je šlo v delegacijah na prvem mestu, sta potem, ko bi bila morala pokazati ravno moč in razpoloženje Jugoslovanov v monarhiji, pojedla svojo korajžo in čisto prostaško izdala ter prodala vse Jugoslovane in glasovala na vsej črti za vladne zahteve.

Nezadovoljni pa z vlado v Avstriji nismo le Jugoslovani, oziroma sploh Slovani, marveč razun dveh — Mažarov in Poljakov — vsi...

Mnogo se je pričakovalo na vseh straneh, eno tu, drugo tam. Dobilo se ni ne enega ne druzega. Na svoj račun do popolnosti ni prišel nihče, razun onih, ki tirajo monarhijo v gospodarski ter splošno državni bankrot.

Tem gre žito v klasje, kot malokdaj še komu, kajti dobro vedo, da na en ali drug način pridejo čisto gotovo na svoj račun.

Imamo ustavo. A ta ustava je bolj absolutistična, kot vsak absolutizem. Narodi, zastopani v državnem zboru, zahtevajo svoje ustavne pravice, a jih ne dobodo ne zlepa ne z grda, če se to vladi ne zljubi.

Kdor zahteva kar mu gre, a se onim, ki preže nad nami, ne ukloni, ta je vzrok, da dela vlada potem na lastno pest, da izključi od dela državni zbor.

To bo šlo še tako nekaj časa. Morda deset let, morda še delj, morda pa tudi, da je temu konec že bliže, kot se to splošno domneva...

O onih — in to so pokazale najbolj zadnje delegacije — ki imajo pravzaprav voditi državno krmilo, se danes splošno sodi, da so izgubili vso orientacijo, da ne vedo ne kod ne kam, da so zašli v žakelj, iz kojega je izhod vhod, pred kojim pa preži — poguba.

Minolo delegacijsko zasedanje je pa tudi eno pokazalo: **da danes splošno niti eden niti drug ne ve, kaj pravzaprav hoče s sedanjim načinom vladanja.**

Skratka: v avstrijski vladujoči politiki je vse narobe. To pa je tudi položaj, ki sne lahko iste posledice, kot jo ima plamen dogorevajoče sveče, ki stoji sredi smodnika.

Plamen pade, a vžge se smodnik...

Gorje onim, ki zakrivijo kaj tacega. Oni postanejo navadno prve žrtve.

Pričakovali pač nismo od naših dveh klerikalnih gigantov, da bi bila toli dosledna, da bi v delegacijah postala, se pravi: ostala, ona ranjena leva, ki sta bila doma. Za visok in najvišji ugovor darujeta rada milijone svojih rojakov in vrhu tega bosta dobila za svoje falitne zadruge še okrogle milijone »Schmiergelda«.

Ker pa je bilo razpoloženje proti vladi splošno odklanjajoče in smo pričakovali, da bodo delegacije vsaj v majhnem razbistrile meglenost, ki vlada nad našo monarhijo, a se to ni zgodilo v prav ničemer in pri nikomur, vsaj ne v toliko, da bi nekoliko olajšalo moro, vidimo baš v tem, v tej grozni **konfuziji, mesto neizprosne zbranosti, političnega življenja naše monarhije in njenih politikov, senzacijo.**

To je konec leta 1913. v Avstriji. —a.

Ježušček na Kraniskem.

Slava Bogu na višavi,
in na zemlji mir ljudem,
glas razlega se v daljavi
in doni po svetu vsem.

Se odpro nebeška vrata,
angelci iz njih lete,
se zasveti Zarja zlata,
Kristus spet na zemljo gre.

Pesmi radostne donijo,
zvezde jasno se žare,
vsi zvonovi zazvonijo,
srca se razvesele.

Se razgrnejo oblaki,
v severno in južno stran,
razpode se črni mraki,
nad nočjo se sveti — dan.

Jezušček na zemljo stopi,
na to zemljo žalostno,
in z velikimi zaklopi,
se zaprlo je nebo.

Na ubogi zemlji kranjski,
stopi Jezušček na tla —
po nji gre en mož strašanski,
Jezušček pa vpraša ga:

»Kdo si mož v obleki črni,
in na glavi kaj imaš?
Kaj so v tvoji roki trni?
Ali mene kaj poznaš?«

Mož tako mu odgovarja:
Jaz nič tebe ne poznam,
jaz sem tukaj za vladarja,
in jaz gospodarim sam.

Prav'jo mi: klerikalizem,
po slovensko S. L. S.,
kogar morem, tega grizem,
in sovražim narod ves.

Črna moja je obleka,
ker le teme si želim,
če sovražim jaz človeka,
ga gotovo ugonobim.

Vsak pozna me po opravi,
moj obraz postal je — čuk,
pikelhavbo imam na glavi,
kjer za druge je klobuk.

V rokah nosim hrast germanski,
to je moj božični dar,
rastel bo v deželi kranjski,
dokler bom njen gospodar.

Mož se niti ne ustavi,
in odide svojo pot:

Jezušček pri sebi pravi:
Je li tu slovenski rod?

Jezušček naprej odide,
dobrih iskal je ljudi,
britka žalost ga obide,
kar na svetu se godi!

V dalji kaže se župnišče,
misli si: tam bo moj dom,
tam si najdem zavetišče,
tam prijeten gost jim bom.

Komaj se približa hiši,
čuje velik se ropot
jezno vpitje se zasliši,
v hiši se jezi »gospod«.

»Kaj je meni za berače,
kdo za vas bo plačeval,
jaz ne služim za to place,
da bi drugim daroval.«

Jezušček se je ustavil,
slušal rogoviljenje,
in je sam pri sebi pravil:
kje je tu usmiljenje!

(Dalje.

Gorisko.

Politična šola v Dutovljah. V soboto se je pričela že naznanjena politična šola v Dutovljah, ki jo je priredilo »Slov. politično društvo« iz Gorice. Takoj ob pričetku je bilo pri prvem predavanju dr. Vošnjaka o ustavi 40 udeležnikov iz raznih občin. Zanimanje narašča, in pričakovati je, da bo imel ta tridnevni tečaj, ki se konča danes, popoln uspeh. O predavanjih nam je obljubljeno obširno poročilo, ki ga priobčimo prihodnje dni.

Kaj je z odlokom glede odpustitve iredentistov v Tržiču, se danes ne more ugotoviti. V kratkem si preskrbimo informacije, da vse to primerno pojasnimo.

Ponarejeni bankovci po 50 in po 20 K krožijo po Gorici. So precej dobro ponarejeni. O ponarejalcu nimajo še nobene sledi, sumijo pa, da so jih spravil v promet še neznani člani družbe ponarejevalcev denarja, ki je bila pred kratkim pred goriško poroto.

Izgnan iredentist. Goriška policija je izgnala te dni iredentista Morelija, roj. v Milanu, ki je čepel pred časom na natoženi klopi radi razžaljenja Veličanstva.

LISTEK

M. ZEVAKO:

Srce in meč.

Roman iz francoske zgodovine

(Dalje.)

Poleg nje stoji moški še mladih let, ki je moral biti svoje dni zelo lep; njegove geste so zanosne, njegovo vedenje teatralno; v njegovi hoji in vsem njegovem gibanju je ne vem kaj prožnega in mačjega.

Ta mož je zvezdogled Rudžieri!

Kaj delata tu obadva? Kakšni tajinstveni stiki dovoljujejo florentinskemu astrologu, ohranjati pred kraljico ta nastop, v katerem je več ljubimstva, nego spoštovanja? Kakšen skrivnosten posel ju je združil v tej hiši?

Katarina udari nervozno z nogo ob tla. Zdi se že nestrpna. Tu pa tam jo izpreleti drhtljaj.

»Potrpi, potrpi, Katarina mia,« pravi Rudžieri z bledim usmevom.

»Ali si prepričan, Renat, da je ona v Parizu? Daj, povej mi to še enkrat!«

»Povsem siguren sem tega! Kraljica Navarska je dospela včeraj skrivoma v Pariz. Ivana d' Albret je prišla gotovo posetit kako važno osebo.«

»Ali... kako si izvedel, Renat? Govori, prijatelj, govori!«

»Eh, kako naj izvem, ako ne po prelepi Bearnčanki, ki ste jo postavili v njeno bližino?«

»Po Alisi de Luks?...«

»Po njej in nobeni drugi! Ah, to dekle je dragoceno! Boljše vohunke res ne najdete pod solncem...«

»Pa si prepričan, da pojde Ivana d' Albret preko tega mostu?«

»Ali menite, da bi bil brez tega poklical Kruséja, Pezuja in Kervjéja?« je dejal Rudžieri in skomizgnil z ramami. »Ali menite, da se je dvignilo parisko ljudstvo zato, da pozdravi Henrika Giškega? ... Le potrpite, Katarina, videli boste!...«

»Oh!« je zamrmrala Katarina de Medičis in stisnila roke, »ti ne veš, ne moreš vedeti, kako sovražim to Ivano d' Albret! Giz ni nič. Držim ga v svoji roki in starem ga, kakor hitro se mi zazdi! Toda Albretova, to je moja sovražnica, to je nasprotnica, ki se je bojim edine! Ah, če bi jo imela tukaj in bi jo mogla zadaviti s svojimi lastnimi rokami!...«

»Bežite, kraljica,« je menil Rudžieri, prepustite ta posel pariškemu ljudstvu. Le poglejte ga, kako se pripravlja! Poglejte! Pri Altairju in Aldebaranu (dve zvezdi) prizor je vreden pozornosti; človek se kar vprašuje, ali je treba gledati v nebo, ko se gode na zemlji tako imenitne grozote.«

Zares se je dvigalo zunaj strašno tuljenje.

Rudžieri je bil pristopil k mreži, za njim Katarina. Njiju sklonjeni glavi sta se skoraj dotikali druga druge; in že sta gledala, s stisnjenimi zobmi in plamenečimi očmi; njiju nosnince so sople zrak moritve — strašno in ostudno ju je bilo videti.

»Jaz vidim samo Henrika Giškega!« je dahnila Katarina de Medičis zasopło.

»Poglejte tja dol... na konec mosta... ali vidite nosilnico, ki sledi izprevodu...«

»Da, da!...«

»Nosilnica ne more nazaj... množica jo obkoljuje... in ko pride do semkaj... se razgrnejo zavese za trenotek... in sam hudič mora biti zoper nas, ako prijatelj Kruse ne spozna kraljice Navarske!«

Čez most se je pomikal Henrik Giški, sledilo pa mu je kakih trideset jezdecev.

Pozdravljal je z gestami in z usmevom ter zaklical zdaj pa zdaj:

»Živela maša!...«

»Živela maša! Smrt hugenotom!« je ponavljala tolpa v svojem deliriju.

Prizor je bil strašen in veličasten hkrati. Gospodje spremstva, jahajoči na konjih s svetlimi brzdami in sedli, so nosili prekrasne obleke, na katerih se je iskrilo drago kamenje... zlato, svila, satin, pestre barve, peresa na njihovih čepicah in demanti njihovih ovratnic so se združevali v sijajno celoto.

Toda najlepši in najbolj blesteči izmed vseh je bil njihov načelnik, Giški. Bilo mu je največ dvajset let. Njegov stas je bil visok in pravilen, na obrazu se mu je risal ponos; širok plašč od modrega satina mu je vihral z ramen in njegova čepica je bila okrašena s trojno vrsto biserov.

»Giz! Giz!« je rjulo ljudstvo in mu klicalo pozdrave, ki jih je poslušala Katarina de Medičis, paraje si dlani z nohtmi.

Tam doli pa, v mali hiši Bareške ulice, je spal kralj francoski mirno spanje, naslanjaje glavo na prsi Marije Tušetove.

A med tem je bil Henrik Giški s svojim spremstvom prekoračil most. Na oni strani je bila množica tako gosta, da so se morali ustaviti za več minut. Baš ta hip pa je izbruhnilo za njihovim hrbtom tako strošno kričanje, da je vojvoda Giški nehote položil roko na ročaj svojega bodala. Obrnil je konja.

Ne! Burja, ki je divjala tam zadaj, ni bila namenjena njemu!...

Izpustil je bodalo in se zagledal v isti grozni prizor, ki sta ga zrla tudi Rudžieri in Katarina de Medičis.

Nosilnica, ki se je komaj pomikala naprej, je bila dospela z največjim trudom do mostove glave, pred razpadajočo hišo, kjer so se bili postavili Kruse, Pezu in Kervje. Ta nosilka je bila skromna in njene usnjate zavese zaprte tako, da skoraj zrak ni mogel skozi.

Zdajci pa so se razgrnile te zavese za kratek hip; toda zadoščalo je tudi to trenotje!...

»Peklo!« je kriknil Kruse, obvladujoč kričanje ljudstva s svojim stentorskim glasom. »To je kraljica Navarska! Smrt krivoverki! Smrt Ivani d'Albret!...«

In navalil je s svojimi prijatelji na nosilnico.

»Vendar že enkrat!« je zamrmrala Katarina s strašnim usmevom ki je razkril njene ostre zobe.

Kakor bi trenil, je obdala nosilnico številna, menda že prej naučena tolpa, mahaje in kriče:

»Albretova! Albretova! Smrt Albretovi! V vodo s hugonetko!«

Nosilnico je dvignilo kakor morje šop suhe slame; izginila je, prevrnjena in poteptana...

Toda ženskam, ki sta sedeli v njej, je ostalo časa in prisotnosti duha, da sta skočili na tla.

»Milost njenemu Veličanstvu!« je viknila mlajša izmed obeh žensk, dekle čudovite lepote, ki se iz neznanega vzroka nikakor ni zdela tako prestrašena, kakor bi bila morala biti.

»Evo je! Evo je!« sta zagrmela Kruse in Pezu, kazoč na drugo damo, ki je držal v roki nekakšno usnjato vrečico.

Z gesto, polno kraljevskega dostojanstva, si je potegnila pajčolan na obraz. Mogočen, nepremagljiv sunek ljudstva je vrgel njo in njeno spremljevalko proti razpadajoči hiši. Dvignilo se je tisoč rok. Še trenotek in kraljica Navarska bi bila zmečkana, raztrgana na kosce...

Dnevni pregled.

Gospod je rekel: »Prepusti maščevanje meni!« Vsakega človeka izuči izkušnja, edino klerikalca ne. Pod klerikalcem mislim človeka, ki je vse, kar je blagega in plemenitega v človeku, vrgel od sebe, nasprotno pa koncetrira v sebi vse podle, človeka nevredne lastnosti in ki se ne straši niti najgnusnejšega sredstva, samo, da doseže svoj namen. Bilo je ravno pred 30 leti, ko sva se s svojim sošolcem Janezom sprehajala v Zvezdi od kazine do tedanjega gledališča. Pri tej priliki mi je Janez razlagal, da je največji in najlepši njegov ideal: da postane dekle nezakonska mati in potem umori svoje dete. Kot liberalec se s tem čudnim idealom nisem mogel nič kaj sprijazniti, dasi mi je svojo trditev z vsemi mogočimi dokazi podkrepljeval. Prišle so počitnice. Janez je odšel v svoj rojstveni kraj in kakor bi hotel na vsak način uresničiti svoj najvišji ideal, je bil v največjo nadlego ženskemu spolu, v umazanem govorjenju pa je nadkriljeval vsakega žganjarja; osobito se je v tem odlikoval neki večer. Drugi dan pa pride pismo od škofijstva, Janez je bil sprejet v semenišče in postal je »gospod«. Takoj isti dan je bil strahovito veren in prvo njegovo junaštvo je bilo, da je predlagal, naj se vrže »Slov. Narod« iz čitalnice. Slučaj je nanesel, da sva se nekaj časa potem sešla v Bohinju in vozila po Boh. jezeru, kjer v enomer prodajal svoje katoličanstvo kar na debelo, dokler ga nišem spomnil njegovega ideala, kar mu je sapo zaprlo. On je potem vedno bolj in bolj besnel proti poštenim ljudem ter je prišel tako daleč, da je obljubljal, da hoče ob katoliškem shodu pripeljati tisoče po njem zaslepljenih ljudi, ki naj liberalce napode, da se bodo skrili »v luknje za pse«. Toda doletela ga je usoda preje, nego je bilo pričakovati. Še predno so prišli njegovi bataljoni v Ljubljano, se je moral skriti. Nagnali ga niso ti preklicani liberalci, ampak njegova dejanja sama, dejanja, ki so stremila po uresničenju njegovih idealov. Ko sem pogosto bral o izbruhih njegove verske gorečnosti, sem si mislil, čudno, da se more človek s tako pokvarjeno dušo preobrniti v tako vernega človeka. Toda njegova pisma so me prepričala, kako sem se motil, kajti on je ostal isti, kakor je bil nekdaj, zato ga je zadela kazen, da se je moral skriti tja, kamor je mislil nagnati liberalce in ravno v tistem času, ki ga je bil on določil za to. Klerikalni mogotci, spomnite se tega in bodite uverjeni, da najbrže tudi vas doleti kmalu plačilo za krivico. Bodite uverjeni, da vam niti srebrni paternoštercki ne bodo pomogali, pa magari če pošljete ponje v Trst ali pa celo v Rim.

Pred očmi slavne avstr. oblasti vrši »Slov. klub« svoje delo. To pa je tako speklo nekega Švaba, da je šel in je napisal za šuftenblat v Gradcu eno stran velik članek, češ kako izdajalsko delo vrši »Slov. klub« v Ljubljani. Članek navaja izjavo »Slovan. kluba« glede za izseljevanje v Srbijo in da je v zvezi z ministri v Avstriji sovražne Srbije. Ta ubogi Nemec je pozabil, da imajo Nemci tudi svoje društvo, ki posreduje v gospodarskih in kulturnih zadevah. Enako imajo Čehi svoje društvo. Resnica je, da so danes v državi take slabe razmere, da si morajo iskati ljudje zaslužka drugod. Kar so zakrivili diplomati — to morajo sedaj popravljati drugi ljudje. Seveda Švabom je žal, da ne smejo v Srbijo. Ker odjedajo tujci našim ljudem kruh doma, je naravno, da moramo mi iskati zaslužka drugod. — Ker za nas ne skrbi država, moremo skrbeti sami zase — tega nam ne bo nihče prepovedal. »Slov. klub« ima idealno nalogo in jo tudi vrši — če je Nemcem prav ali ne.

Nemška nevarnost za Rusijo. Nemčija je vojaška država in kot taka hoče obvladati svet. Dosegla je, da bo s svojo vojaško komisijo varovala Dardanele, zadnje vesti pa poročajo, da je vlada v Mongoliji sklenila, da zamenja ruske vojaške inštruktorje — z nemškimi. Nemčija torej skuša Rusijo zapreti od vseh strani in se tako pripraviti na veliki boj, o katerem je letos govoril nemški kancler in se bo v njegovem znamenju začelo leta 1914. Dva največja sovražnika se pripravljata na boj.

»Slovenec« piše: Ta žalostni slučaj (prof. Sturm, krščanski socialec, deželni odbornik na Nižjem Avstrijskem je zapeljal in odpeljal ženo svojega prijatelja) pa jasno kaže in priča, da spadajo na odlična in vodilna mesta katoliških strank ne samo ljudje, ki katoliško govore, ampak katoliško žive. Drugače so stranki samo v pohujšanje in propast. Ja, seveda; toda stranka bi morala pa biti nekaj vredna. Če je pa katoliška stranka tako ciganska kakor Kranjska klerikalna — tedaj ji pa tudi Kreki ne škodujejo.

Tudi »Slovenec« se je spomnil Krekove obletnice, ker pa tega ni mogel storiti v odkriti besedi, je celo stvar primerno zavil. Porabil je namreč neko dunajsko afero, ki se je ravnokar končala pred dunajskim deželnim sodiščem. Dunajsko deželno sodišče je namreč razveljavilo zakon med uradnikom Avg. Wagnerjem in njegovo ženo, ker je žena živela v razmerju s krščansko socialnim dež. odbornikom prof. Sturmom. Znanje med prof. Sturmom in Wagnerjevo ženo se je začelo že prejšnje leto, nazadnje je žena izginila in njen mož jo je iskal po vsej Evropi. Nazadnje jo je našel na Angleškem. Tam je živela lepo življenje in prof. Sturm jo je večkrat obiskoval. Vsled tega je vložil Wagner tožbo za ločitev zakona in sodišče mu je ugodilo. Stvar je precej senzacijonelna — vendar precej podobna aferam, ki so se dogodile zadnje čase v kršč. socialnem taboru. Zato ni vzbudila splošnega viharja, ker pozna javnost kršč. socialce od še bolj umazane strani. »Slovenec« pa je to afero zaključil s sledečo moralno regelco: »Politični nasprotniki krščansko-socialne stranke bodo seveda ta vse obsodbe vreden dogodek izrabili, kar ugleda dunajskih kršč. socialcev ne bo povečalo. **Ta žalostni slučaj pa jasno kaže in priča, da spadajo na odlična in vodilna mesta kat. strank ne samo ljudje, ki katoliško govore, ampak katoliško žive. Drugače so stranki samo v pohujšanje in propast.**« S tem je hotel »Slovenec« očividno namigniti na Krekovo afero in ga ob obletnici spomniti, kako je stranki škodoval. Čudno pa je, da so klerikalci v dež. zboru ploskali, ko je Krek pripovedoval svojo zgodbo. Ali so si med tem premislili? Sicer pa veljajo navedene »Slovenčeve« besede tudi za druge veljake, ki svoje na vodilnih mestih naše klerikalne stranke.

»Slovenec« zopet napada napredne denarne zavode. Med slovenskimi listi se je sklenilo, da se ne napadajo denarni zavodi, da se ne škoduje skupni narodni stvari. Dokazi glede »Jošta« in »Glavne« pa so »Slovenca« razjezili in je prelomil svojo besedo. Iz tega se vidi, koliko je vredna dana klerikalna beseda.

Z Bleda. Naš. g. župnik je postal največji konkurent gostilničarjev in hotelirjev, izkazal se je božični dan na prižnici za policijskega inšpektorja, oznanil je svojim backom, da naj se strogo drže policijske ure! Pri nas nista dovolj dva policaja, ampak naj bodo še sam in vsi njegovi pristaši in razne njegove tajne policistinje. Sam pa hoče z vsem pritiskom imeti gostilničarsko obrt na blejskem otoku, tam seveda bi se nič ne šlo za policijsko uro in tudi ne za motenje božje službe, ampak samo za dober »kšeft«. Njemu ni za božjo pot na blejskem otoku, ampak da postane naš divni otok neka zadnja španska vas. Točil je že več let brez vsake koncesije, tam na otoku seveda ni treba nobene policijske ure ali kake kontrole, kajti popivalo se je cele noči več kakor po dnevu. Njegova lakomnost ga je že tako daleč privedla, da ne pripusti kakemu drugemu obrtniku peku ali branjevki niti za en vinar prodati, ampak ga enostavno takoj odpodi, če bi se le kak tak prikazal na otoku. — Več Blejcev.

Postojna.

Postojna je svetovnoslavna po **svoji postojnski jami pa tudi po tem, da jev zadnjih volitvah rešila čast** vseh notranjskih trgov in mest s svojo zmago nad klerikalci.

Pegoud je letal v Pragi v dežju in viharju. Vpričo množice nad 10.000 ljudij se je spustil v soboto ob viharnem vremenu zrakoplovec Pegoud v zrak in je tam izvajal svoje plese. Polet se je srečno izvršil.

Telovadno društvo Sokol v Domžalah priredi v sredo, dne 31. t. m. v prostorih Sokolskega doma Silvestrov večer. Ker obeta ta prireditev radi raznovrstnega sporeda obilo zabave ter razvedrila, naj nikdo ne zamudi, oglasiti se na ta večer v Sokolskem domu. Med drugimi nastopi tudi novo ustanovljeni tamburaški zbor, dramatični odsek pa uprizori burko dvodejanko s petjem »Dva Pavla«. Tudi za lahkonoge plesalce je preskrbljeno vse potrebno. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Na svidenje tedaj na Silvestrov večer!

Telovadno društvo »Sokol« za Šempas-Ozeljan priredi v prihodnjem letu tri velike veselice, in sicer: 1. Zadnjo nedeljo v pustu: lepo Pustno veselico s krasnim vzporedom v Ozeljanu. 2. Prvo nedeljo v maju: Pomladansko veselico s telovadnim nastopom, z igro in petjem. 3. Drugo nedeljo v juliju: Veliko poletno veselico z jako bogatim vzporedom, čegar glavni točki bosta krasna igra: Hr. V.: Amerikanka, naroden igrokaz s petjem in spremljevanjem orkestra in valček: Dobro jutro, mešan zbor s spremljevanjem orkestra. Toliko v prednaznanilo in bratskim društvom v blagohoten ozir, da ne bi imeli dotične dneve kake prireditve. Obenem pa našim bratom Sokolom v vzpodbudo, naj se dobro pripravljajo.

Litijska podružnica slov. planinskega društva uljudno vabi na »Silvestrov večer«, ki se vrši v sredo, dne 31. decembra 1913 v vseh prostorih sokolskega doma v Litiji s prijaznim sodelovanjem zagor. sekseta, litijskega pevskega društva, ter vaditeljskega in dramatičnega odseka »Sokola« Litija-Šmartno. Spored: P. H. Sattner: »Na planine«. Moški zbor. H. Dostal: »Aviatik«, koračnica iz operete »Der Fliegende Rittmeister«. Godbeni sekstet. M. Rožanc: »Roža«. Moški zbor. — Potepuh pred sodnijo. Operetka v enem dejanju. — Dr. B. Ipavic: »Slovanska pesem«. Moški zbor. G. Bizet: Odlomek iz opere »Carmen«. Godbeni sekstet. — Izpreminjajoča skupina telovadcev. — R. Wagner: »Lohengrin«. Potpouri iz opere »Lohengrin«. Godbeni sekstet. — Na mostu. Šaloigra v enem dejanju. — Dr. B. Ipavec: »Planinska roža«. Moški zbor. V. Parma: »Slovanske cvetke«. Potpouri. Godbeni sekstet. — Polnočna alegorija. Slovo starega, prihod novega leta. Po polnoči ples. — Vstopnina 60 vin. Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Podružnica Jugosl. železničarjev pri sv. Luciji ob Soči priredi dne 11. januarja 1914 v gostilni J. Krajnik plesni venček. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina za ude 80 vin., za neude 1 K 40 v. Ker je čisti dobiček namenjen v podporo potrebnim uslužbencem in njihovim sirotam prosimo vsa sl. društva, da bi se ozirala na omenjeno prireditev.

Bolezen črnogorske kraljice. »Daily Cronicle« poročajo iz Ženeve, da je črnogorska kraljica težko obolela. — Znanega herističnega zdravnika dr. Gebharta so brzojavno poklicali v Cetinje.

V Preserju so na sveti večer neprevidni otroci zažgali farovško šupo, ki je pogorela. Treba bo več pozornosti z različnimi ognjenimi in gorečimi igračami.

Usoda pijanca. Janez Leš, ki je rad pil, se je hotel na sveti večer iz obupa obesiti. Ko je stikal okoli Cvenklejeve šupe se je vnela in zgorela. Janez se je obesil v domači šupi. Bil je precej ožgan, kar je znamenje, da je gasil, pa ni šlo.

Požar v cerkvi. Kakor se iz Saške Kamenice poroča, je v župni cerkvi v Dol. Vroni te dni izbruhnil ogenj, ki je v kratkem času vpepelil celo poslopje. Škoda je velika.

Hlod mu padel na nogo in mu jo zlomil. Te dni je padel pri nakladanju hlodov 40letnemu hlapcu Janezu Kranjcu iz Strug pri Kočevju hlod na levo nogo in mu jo je zlomil nad člankom. Kranjca so morali prepeljati v deželno bolnico v Ljubljano.

Duhovnik v svojem župnišču oblegan. V vasi San Giuliano Averna pri Neapolju se je odigrala pretekli pondeljek krvava drama, v kateri je igral glavno vlogo duhovnik don Bertone. Ta duhovnik je zapeljal sestro neapoljskega mestnega stražnika. Ko je stražnik to zvedel, je vzel dopust, da bi lahko svojo sestro maščeval. Ker pa je bilo tudi ljudstvo ondotnega kraja zaradi župnikovega dejanja zelo razburjeno in razkačeno, so prišle s stražnikom pred župnišče cele množice ljudi, ki so hoteli vzeti župnišče z naskokom. Župnik, in njegovi trije nečaki, ki so bili pri njem videč bližnjo nevarnost, so začeli streljati iz samokresov na ljudi. Ranili so tri kmete, na kar so ostali pobegnili Orožništvo je župnika in njegove tri nečake aretiralo in jih izročilo sodišču.

Nesreča. Ko je 9letni posestnikov sin Nace Pele iz Vrhpolja pri Moravčah te dni tolkel po patroni, se je ta razletela in ubogemu fantu raztrgala obe roki.

V desno roko ga je ustrelil. 15-letnega posestnikovega sina Franceta Petrko iz Kokošnje pri Brezovici je te dni ustrelil vsled neprevidnosti v desno roko 14letni kovačev sin Rudolf Cerar. Petrka je moral iskati pomoči v deželni bolnici v Ljubljani.

Sleparski ženin. Že več ko tri leta je od tega kar je povzročila v Pragi veliko senzacijo aretacija častnika zelo olikanega obnašanja napram njegovi nevesti, hčerki višjega državnega uradnika iz Olomuca. Častnik ji je obljubil zakon, izvabil je od njenih njenih starišev denar in je pregovoril svojo nevesto, da je prišla v Prago. Slepar, ki ga je zasledovalo okrožno sodišče v Olomucu, je bivši narednik Gabrijel Chladek. Ko so ga v Pragi aretirali, so ga izročili okrožnemu sodišču v Olomucu, kjer so mu dne 26. oktobra 1910. odmerili trileten zapor. Toda ta kazen ga ni poboljšala. Komaj je bil Chladek prost, že je začel znova nastopati kot kandidat ženitve. Topot je iskal srečo v Sušici na Češkem. Tam se je izdajal za Karola Fischerja, arhitekta iz Ruskega in je iskal znanje s pomočjo inseratov z inteligentno deklico, ki bi imela kaj premoženja. Pravil je, da se hoče takoj oženiti. Z neko deklico je imel brzojavno korespondencoco in razmerje se je že tako napelo, da mu je zaročenka nakazala 1500 K za »prve« izdatke. Toda Toda elegantnega inženirja je prijelo orožništvo in preduo je prišel denar, ga je odpeljalo v zapor, kjer so spoznali v njem slepariа Chladka. Pri preiskavi so naši pri njem dve polni steklenici: v prvi je bil kloroform in v drugi arzenik. Čemu ju je neki imel?

Od strahu umrl. V neki vasi pri Tahovu je nastal v neki hiši ogenj. Šolski vodja v pokoju K. Schmiedhammer se je ognja tako vstrašil, da je padel na tla in takoj umrl. Kakor se je dognalo, je zadela Schmiedhammerja srčna kap.

Umori na krovu francoskega parnika. Guverner Nove Kaledonije sporoča francoskemu kolonijalnemu ministerstvu, da je dne 10. t. m. napadlo moštvo na nekem francoskem parniku francoskega priseljenca Horarana po imenu in še nekega drugega Francoza, ki sta se vkrcala na ladijo na Novih Hebridih in ju je umorilo. Morilce so prijeli in ju odpeljali v Port Villo, glavno mesto Novih Hebridov. Vodja morilcev je bil obsojen na smrt.

Maščevanje.

(J. R.)

V dolgi, ozki ulici sta se srečala. Že od daleč sta opazila drug drugega; uprla je svoj trdi, prodirajoči pogled v njegove boječe oči.

Bila sta si že čisto blizu; — videl je smeh na njenih rudečih ustnih — lahen, zaničljiv smeh, in ko je šla mimo njega, je slišal tihi: »Pridi!« Toda za njegova ušesa to ni bila beseda; preplašilo ga je, zadelo ga je kakor kladivo po glavi, tako ga je streslo — a vendar vabilo. A ni hotel slišati — ni hotel...

Stopal je mimo, korak mu je bil negotov, glavo je povesil, nenadoma pa se je obrnil, proti svoji volji, kakor bi stalo nekaj za njim in ga prisililo k temu — bilo je res nekaj — bila je ona ženska.

Stala je pred njim, upirala pogled vanj in se smehljala:

»Ali me nisi videl?«

To ni blo vprašanje, bilo je zasmehovanje.

Prikimal je v zadregi.

»O da — veš, da te vidim!«

V odgovoru je bilo nekaj kakor kljubovanje.

Glasno se je zasmejala.

»Pojdi z menoj!« je ponovila in šla naprej, ne da bi se ozrla nanj.

Šel je.

Sledil ji je kakor psiček iz ene ulice v drugo — končno se ustavita pred staro, nizko hišo. Po ozkih, nerodnih stopnicah sta šla v njeno stanovanje. Skozi okno, kjer so visele raztrgane, umazane gardine, so padali zadnji solnčni žarki. Obstal je pri vratih.

Nehote se je odkril in vrtel je v rokah klobuk kakor šolarček pred svojim katehetom.

»Kaj hočeš od mene?« je vprašal tiho.

Vsedla se je na umazan, raztrgan divan in ga gledala. Potem pa se je zopet glasno zasmejala.

»Nič!«

»Pusti me, da idem!«

»Toraj pojdi! Kaj čakaš? — Uprla je komolce na kolena in podprla obraz z rokami. Gledala ga je zopet smehljaje, zaničljivo.

Obrnil se je in že hotel odpreti vrata, a hitro se zopet obrne k njej. V njegovih mirnih, plašnih očeh je bilo čitati nemir, bojazen in jeza.

»Zakaj me ne pustiš v miru, Ida? Zakaj me ne pustiš oditi?«

Molčala je in se leno gibala na divanu.

»Saj me ne maraš,« je zakričal, »ali me morda hočeš?«

Stresla je z glavo — prav počasi.

»Tebe? — Smejati se moram!«

»Toraj...?«

Gledala ga je neprestano s svojimi velikimi, temnorujavimi očmi, ki so se demonsko iskrile in plamtele, tako vroče —. Molčala sta nekaj časa oba, končno pa je začela zopet govorti mehko, — skoro nežno, se mu je laskala z besedami, dočim je iz oči odsevalo zaničevanje in sovraštvo.

»Kaj pa dela Lina, tvoja žena?«

Skomizgnil je z ramami, kakor bi se hotel nečesa otresti, na pol nejevoljen, napol v zadregi.

»Kaj ji hočeš?«

»Jaz? Ničesar! Nedavno sem jo srečala. Ne pozna me nikjer — jaz jo vendar poznam tako dobro — ali pa — me ni videla, — gledala je v drugo stran. — Toda otrok, to malo dekletce, tako slabo izgleda — kakor tvoja žena sama — zelo slabo izgleda, tvoja žena, kakor bi ne bila nikdar mlada. Hčerko je potegnila k sebi, da bi se me ne oplazila — mene!«

Glasno se je zopet zasmejala; njen smeh je bil podoben veselemu kriku.

Zopet je skomizgnil z ramami v mučni zadregi.

»Ali je ne moreš pustiti v miru?« je vprašal. »Saj ti ne stori ničesar žalega.«

»Res — sedaj nič...«

Zopet sta molčala. Dan se je vedno hitreje umikal noči, temne sence so začele vstajati iz kotov in se sprehajati po sobi, — na ulici je zagorela svetilka in sipala soj v sobo. Vrtnice so dišale z vrta; žena v svetli obleki na divanu se ni ganila.

»Ida!« je zaklical nehote, »Ida!« dasi je vedel, kaj bo sledilo. Vedel je, da ga bode vabila, da pripravila do besnosti, potem pa ga z zaničljivim posmehom pahnila od sebe; vedel je, da bode ležal pred njo v prahu kakor pes, ako mu daš čutiti bič.

Ni ga mogla trpeti — sovražila ga je — ne, zaničevala ga je.

Pred leti, ko so bili še otroci in so se igrali skupaj, on, Ida in Lina, ki je postala njegova žena, — takrat je bilo drugače, takrat sta bila prijatelja — smešno — bila sta si otroško naklonjena. Bila sta prepričana, da bosta ostala celo življenje tako prijatelja. Nič jih ni oviralo, da on ni ničesar imel, in da je bila ona, Ida, tako uboga. Bila je le lepa, cvetoča, tako zelo lepa. In ako je bil pri njej, je čutil moč, da more kaj storiti in postati — kaj, tega sam ni vedel in si tudi s tem ni belil glave — čutil je to samo in to ga je opajalo.

Konečno pa ni imel niti toliko moči in poguma, da bi si osvojil njo, po kateri je tako hrepenel. Pustil je, da so ga poročili z drugo, ki je bila bogata in ki ga je ljubila s svojo idealno, sentimentalno in jokajočo ljubeznijo.

In ko ga je dobila mlada, bleda Lina, je bil zanjo ta dan dan zmagoslavja in zadoščenja; kajti vedela je, da je zadala Idi, močni in lepi Idi, pred katero se je vedno tresla in jo sovražila, najhujši udarec. Srce se ji je širilo ob misli: maščevana sem!

Toda — motila se je.

Naenkrat, črez noč, je Ida izginila; pripovedovali so o nekem ljubimcu — potem zopet o drugem — in ravno tako nenadno se je črez nekaj časa vrnila...

Ako je šla sedaj po ulici s svojim predrznim smehom, ako jo je Lina srečala — jo je Ida pozdravila prijazno, — zelo prijazno, — tedaj bi se Lina od sramu najraje pogreznila v zemljo, ker jo taka pozdravlja — taka...

Zapazila je, da njen mož ne prihaja več tako redno domov kot poprej; ali verjela mu je, ko je govoril o tovariših, da je bil v njihovi družbi — verovala mu je kot svojemu možu, kot očetu svojega otroka.

Nekega dne jo sreča Ida v trgovini. Pokimala ji je; Lina je ni hotela opaziti in se je ozrla drugam vsa rudeča v obraz, tedaj pristopi Ida k njej.

»Danes ti ni potreba pripravljati večerje za moža. Nikar ne skrbi radi njega! Kmalu ti ga pošljem domov.«

Smejala se je in odšla.

Sedaj je Lina vedela vse.

Sedaj je izgubila njega, ki si ga je tako težko osvojila; vzela ga ji je ona, ki ga ji je ona iztrgala.

Sovražila je le njo; njega ne; kajti kadar je gledala v njene smejoče se oči, je čutila, da on ni kriv — on ne...

Ničesar mu ni očitala, ni se prepirala — ni mu zapirala vrat in ni mu grozila — jokala je le, ga prosila, in zopet jokala. Njegovo življenje je rosila s solzami.

Bolelo ga je zelo in smilila se mu je — imel jo je rad; rad bi pomagal njej in sebi — a ona, Ida, ni pustila.

Vedno ga je srečavala; ako se ji je v eni ulici srečno umaknil, stala je v drugi pred njim, kakor bi bila zrasla iz tal. Stala je pred njim s

Grozen napad ljubosumnega moža na sveti večer. Vsem je še v spominu grozno divjanje učitelja Wagnerja, ki je v septembru postrelil več otrok in se nazadnje sam ustrelil. Podoben dogodek javljajo sedaj listi iz Oberstenfelda. Na sveti večer se je vrnil v svojo hišo Viljem Kinerlen, ki je bil ločen od svoje žene. Mož je bil zelo ljubosumen in je skušal v pijači pozabiti svoje gorje, ko pa je prišel sveti večer, je zmagala v njem strast, obup, žalost in je odšel v hišo svoje žene. Domači so ga lepo sprejeli in so upali, da bo ravno ta večer združil nesrečna zakonska. Toda v možu je divjala ljubosumnost in se je kmalu začel prepir med njim in ženo ter njenimi stariši. Med prepirom je Kinerlen potegnil revolver in je začel vse po vrsti streljati. Ustrelil je svojo ženo, njene stariše in tri svoje otroke. Ko so sosedje prihiteli na pomoč, je pomeril tudi na nje in jih več nevarno ranil. Pri obupnem boju je bilo osem oseb nevarno ranjenih. Nazadnje se je Kinerlen sam ustrelil in je obležal na mestu mrtev. Ta grozni dogodek se smatra za zločin iz maščevanja. Kinerlen je s svojo ženo živel v vednem prepiru in jo je večkrat pretepal. Zato se je ona preselila k svojemu očetu. On je smatral to za hujskanje od strani očeta in se je hotel maščevati.

Skrivnosten tat briljantov. Tat dragocenosti, ki je v poslednjem času opozoril nase dunajske oblasti in ki so ga te dni aretirali, je skrivnostna oseba. Noče povedati, kdo da je pravzaprav. Če sodimo po listkih, ki jih je imel pri sebi, se imenuje »E. Schuhmacher« ali »pl. Borsow the Count«. Lahko bi ga tudi imeli za natakarja, ker nosi pri sebi cel kup neizpolnjenih jedilnih listkov. Po izgovarjavi se lahko sodi, daje rojen Švicar. Nastopa kot dr. Wallingford in ima vedno pri sebi nekaj barvanih tablic, o katerih pravi, da jih rabi za učenje francoščine. Ta sistem imenuje »Erich-Color-Taschingov«. Takoj, ko je policija »dr. Wallingforda aretirala«, je tat priznal, da je četrti briljant, ki ga je vkradel, pogoltnil. S tega vzroka so poklicali k njemu zdravnika, da ga preišče. Zdravnik je res našel pri gornji odprtini želodca trd predmet, ki je brez dvoma oni briljant. Ker pa dragoceni kamen ni zapustil Wallingfordovega telesa prirodnim potom, so poklicali k njemu drugi dan vnovič zdravnika, da ga preišče. Tu je našel zdravnik briljant pri slepem črevesu in pacijent je dobil vnetje slepega črevesa. Wallingford je začel tarnati, da čuti silne bolečine, vsled česar zdravnik ni odlašal z operacijo. Wallingforda so prepeljali v dunajsko splošno bolnišnico na kirurgični oddelek. Wallingford pa je odklonil operacijo, ko bi moral biti operiran. Klinika pa je zopet zahtevala, naj se Wallingford prepelje nazaj v inkvizitno bolnišnico, kar se je tudi zgodilo. Za sedaj se bo »dr. Wallingford« naprej veselil svojega snedenega briljanta, ki mu ga nihče ne more vzeti.

Že pred tedni se je poročalo, da je bil poslan 27letni pek Janez Blahut iz Vsetina na Moravskem, ki je bil uslužben kot sluga pri tamošnji firmi Kohn, z naročilom, da dvigne na vsetinski pošti denarno pismo, ki je bilo adresirano na Kohnovo firmo. Blahut je pismo dvignil, odprl ga in ko je videl, da je v njem za 18.000 K bankovcev, je z njim pobegnil. Iskali so ga povsod, toda Blahut se je znal prav spretno umikati. Te dni pa je dobilo praško policijsko ravnateljstvo brzojavno sporočilo, da so Blahuta aretirali v Opavi in ga izročili okrožnemu sodišču. Od ukradenega denarja so dobili pri njem le še 4000 kron.

Grozna nesreča z žvepleno kislino. Kakor se iz Ustja nad Labo poroča, se je dne 22. t. m. pripetila v tamošnji kemični tovarni grozna nesreča. Štirintridesetletni oženjeni ključavničarski pomočnik Emil Pohač in delavec Jožef Krautmann sta nekaj popravljala ventil. Tretji delavec 21letni ključavničar Karol Reichelt, ki jima je pomagal, je odprl po neprevidnosti petelin posode z žvepleno kislino. Ta je pljusknila Pohaču v obraz, na prsa in na obe roki. Tu Reichelt je zadobil težke poškodbe na telesu, dočim je bil Krautmann le lahko oparjen. Pohača in Reichelta so prepeljali v brezupnem stanju v bolnišnico in težko da bi okrevala. Krautmann bo mogoče ozdravil.

Nesreča pri sankanju pri Opatiji. Pri Monte Maggiore je ponesrečil dne 24. t. m. neki mlad mož pri sankanju. Omenjeni ni bil vešč sankanja in je padel čez neki tamošnji nasip. Ponesrečenec je zadobil težke telesne poškodbe na hrbtu. Prepeljali so ga v Opatijo.

Grozen čin blazne žene. V Impflingenu na Bavarskem je našel gostilničar Friderik Stenz, ko se je vrnil domov, na oknu svojo ženo obešeno. Stenzova je prej še zadušila svoji dve hčerki v starosti šest in dvanajst let. Kakor se sodi je izvršila Stenzova ta svoj grozni čin v navalu blaznosti.

Eno si zapomnite, kadar kupujete cikorijo, namreč to, da morate zahtevati izrecno Kolinsko kavno primes, če hočete dobiti res izvrsten kavni pridatek, ki Vas bo popolnoma zadovoljil, ker si boste z njim napravili najokusnejšo kavo. Da je Kolinska kavna primes res najboljše blago te vrste, Vam gotovo potrdi vsaka naša gospodinja, ki jo rabi. Zaradi njene izvrstne kakovosti tudi mi Kolinsko kavno primes vsem priporočamo.

Škandali v hrvaškem saboru.

V soboto ob 12. uri je bil hrvatski sabor svečano otvorjen.

Predsedstvo je prevzel najstarejši član sabora Mileusnić.

Govorniki so začeli.

Mileusnić je pričel s protestom proti komisarijatu in protestiral tudi proti temu, da ni v saboru zastopana Reka.

Za tem govorom je poprijel za besedo Starčević, ki je protestiral proti temu, da ban ne zna hrvatsko. Na to so se člani sabora podali v cerkev.

Vihar se vzdigne.

Že govorniške produkcije raznih govornikov, nasprotnikov koalicije, je koalicija prav teško poslušala, ker so se ji zdela maloumestne z ozirom na osebe, ki so protestirale, govorile in podajale resolucije; ko je pa predsednik Mileusić naznanil, da je prihodnja seja šele v pondeljek ob 10. uri, je pa koalicija hrupno protestirala, ker stoji na stališču, da se ima delo v saboru nemudoma začeti, da se ne bo hrvatsko-ogrska fin. nagodba svojevoljno od ogrske vlade podaljševala, temveč, da jo sklene sabor. Koalicija, oz. grof Šarmin se je skliceval na poslovnik, po katerem na protest enega samega poslanca proti odredbi predsednika sabor sklene, kaj se ima zgoditi. Predlagal je, naj se prihodnja seja vrši še isti dan ob 6. uri zvečer. Koalicija je ta predlog z odobravanjem sprejela. Klerikalna zmes ali opozicija je pa začela delati kravale.

Predsednik se smeje.

Med tem je zapustil predsedniško mizo Mileusnić (protikoalicijonaš). Tu je prevzel predsedstvo drugi najstarejši član sabora, član koalicije Tuškan, ki je razglasil, d je prihodnja seja ob 6. uri zvečer. Perzić, Krvoj, Zatloka so šli s pestmi na Tuškana in so hoteli predsedniški stol odnesti. Člani koalicije so branili Tuškana. Perzić je vzel predsedniku zvonec. Član koalicije baron Rajačić mu je dal klofuto, da je takoj zatekel.

Publika ploska koaliciji.

Kravali se nadaljujejo.

Ko se je zvečer sabor zopet sešel, Mileusnić ni hotel seje otvoriti; na kar je prevzel poleg Mileusnića predsedstvo Tuškan.

Opozicija (zmes protikoalicijskih strank) je začela razsajati in uporabljati avtomobilne mehove in drugo pripravno orodje, s katerim so onemogočili vsako delo.

Med tem je pa nekaj članov koalicije pregledalo verifikacije, na kar je bila seja zaključena.

* * *

Kakor se razvidi, bi nekatere — s slov. klerikalci prijazne in prijateljske stranke zelo rade preprečile delo koalicije. Toda ta se je pokazala precej trdno in energično, da zlomi te nakane.

Ljubljana.

— **Poslanec dr. Ig. Žitnik je umrl** sinoči ob en četrt na 9. zvečer v Leoninu. Imel je rano v želodcu in temu je podlegel. Pokojnika so tudi politični nasprotniki spoštovali, ker je bil poštenjak.

— **Ni jim dovolj,** našim ljubim Švabom namreč, da smo Slovenci v Avstriji povsod zapostavljeni, da dobivajo **na slovenska zemlji najboljše** službe švabski importirani uradniki — ne, vse to Švabom ne zadostuje in bi radi onemogočili celo sprejemanje Slovencev v službo v Srbiji. Sicer Švabi na Srbskem, na njih veliko žalost, ne morejo Slovencev zapostavljati, ampak denuncirati so začeli po svoji stari navadi. Njihov organ, graški šuftenblat je priobčil iz ljubljanskih kazinskih krogov cel članek, v katerem se poziva vlado in policijsko ravnateljstvo, da nastopita proti — »Slovanskemu klubu«, ki daje slovenskemu občinstvu (grozno!) informacije o službah v Srbiji in tudi priporočila kompetentom, **ki so priporočila vredni.** Saj vemo, kam pes taco moli, Nemcem ni prav, da v Srbiji brez priporočil nikogar ne sprejemjo, ker so toliko pametni in uvidevni, da ne sprejemajo v službe ljudi, za katere ne vedo kaki so, ker bi se lahko urinil tudi kak Švabček, ali renegat. Morda je celo oni članek v »Šuftenblatu« napisal človek, ki bi sam rad dobil kako službo v Srbiji, ker naši Švabi in renegati se dobre službe v Srbiji nikakor ne bi branili. **Hinc illae lacrimae!**

— **Anonimni ljubljanski kazinot** trdi čisto resno v graškem »Šuftenblatu«, da dobiva »Dan« denarno podporo od srbskega tiskovnega urada! Šuft seveda sam dobro ve, da se je zlagal, ampak on ne bi bil ljubljanski kazinot, ko ne bi lagal in sicer lagal po onem starem reku, da nekaj od vsake laži vendarle ostane. Pa kdo bi se prerekal s šuftom — saj smo navajeni še na večje lumparije od strani onih renegatskih izvržkov, ki od denuncijacij živijo in se redijo.

— **»Slovencu«,** z dne 23. decembra t. l. pod naslovom »Plačevanje agitatorjev in denar ubožcev« izjavljam sledeče, da jaz nisem noben plačan agitator narodne napredne stranke, če pa delam, delam iz lastnega prepričanja ne glede na to, ali je g. Štefetu všeč ali ne. Tako bom delal tudi za naprej, če prav se g. Štefe pri deželnemu odboru pritoži, da se deželni odbor prepriča, o moji onemoglosti in revščini. Iz izjave g. Štefeta pa se vidi, da napredni obrtnik mora za plotom poginiti, kakor pes. Iz tega se vidi, kako ljubezen ima g. Štefe do onemoglih obrtnikov, kateri niso njegovi pristaši. Obenem opozarjam g. Štefeta, da naj pri deželnem odboru pometa, ker je tam več smeti kakor pri občinskem svetu in naj pogleda agitatorje klerikalne stranke, kako so mastno plačani. Zahvaljujem se slavnemu občinskemu svetu za podeljeno mi ustanovo. Jakob Lavtar, Radeckega cesta št. 20.

— **VI. gostovanje hrvatske opere v Ljubljani** se vrši v soboto, dne 3. januarja ter se poje velika Verdijeva opera »A i d a« in v nedeljo, dne 4. januarja, ko se poje popoldne Massenetova opera »M a d o n i n ž o n g l e r«, zvečer pa velika Bizetova opera »C a r m e n«. V »Aidi« pojo glavne vloge: gdč. Mira Korošec (Aida), ga. Anka Horvatova (Amneris), g. Jastrzebski (Radames), g. Lesič (egiptovski kralj), g. Križaj (Ramplus) in g. Kondracki (etijopski kralj.) V »Carmen« pojo glavne vloge: ga. Anka Horvatova (Carmen), ga. Irma Polakova (Micaela), g. Tadej Lowczynski (Jose), g. Jos. Križaj (Escamillo). Vstopnice se dobe v Češarkovi trafiki. Že kupljene vstopnice se ne sprejemajo nazaj.

— **Slov. gledališče.** Času primerno sta se dajali tudi včeraj ljudska igra »Revček Andrejček« in burka »Sladkosti rodbinskega življenja«. Gledališče je bilo popoldne in zvečer sredne obiskano. Igralo se je obakrat veselo in z dobro voljo. Igralci so v polni meri storili svojo dolžnost in bi bilo tudi od občinstva lepo, da bolj napolni gledališče.

— **Včerajšnja nedelja.** Dočim so bili božični prazniki prav lepi, je bila včerajšnja nedelja prav grda. Dopoldne je deževalo, popoldne so se vlačili nad mestom temni oblaki, da je nastala prava tma. Naravno je, da ljudje niso šli na izlete v okolico, ampak so se spravili v kavarne in gostilne. Zvečer se je pripravljalo na vihar.

— **Popotnik.** Izšla je 12. številka z naslednjo vsebino: 1.) Vekoslav Selinšek: Nekoliko o našem vzgojnem programu. 2.) Pav. Flere: O biologiškem pouku. 3.) Evgen Sajovic: Učna osnova in instrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. (Konec.) 4.) Književno poročilo. 5.) Razgled. — Popotnik toplo priporočamo!

Največja senzacija moderne kinematografije je gotovo »Vladarica Nila«! O tem piše »Neue Freie Presse« o predvajanju na Dunaju sledeče: »**Vladarica Nila,** skromen naslov, pod katerim se skriva Antonius & Kleopatra po Shakespearjevi drami. Vajeni smo, da ustvarja umetnost moderne kinematografije prave čudeže. Toda z »Vladarico Nila« prekosila se je naravnost samo sebe, ustvarila je umotvor, ki je po inscenaciji, pesniškem navdahnenju in krasoti uprizoritve naravnost vzorna. »Vladarica Nila« prekaša vse dosedaj krasne slike. Ta Kleopatra se nam kaže presenečeno nravno in ta Antonius je pred nami kakor da bi oživel sredi sedanjega časa. Čudezne veselice na dvoru kraljice se ne morejo primerjati onim, ki smo jih dosedaj videli tudi na največjih odrih. Da se je moral uprizoriti rimski senat, morale se prezidati dvorane in da se umislimo v Egipt, k temu se je potrebovala vsa ista krasota, ki jo vodimo v filmu. Tudi pred nemogočim se ni ustrašil režiser. Tako vidimo prizor, v katerem se vrže sužnja svetim krokodilom. Najmočnejši prizor pa je rimska armada v Egiptu. Pri tem prizoru je več kot 15.000 oseb. Vsestransko priznanje je želo predvajanje tega pesniškega umotvora.« — Ta film predvajal se bode v kino »Idealu« od 3. do 8. januarja. — Danes še »Za večno«. — Jutri smešni večer s krasno veseloigro »Radosti rezervnih vaj«. — Dalje nastopi tudi »Maks Linder« in Moric Prince.

Trst.

Tifus v Trstu pojema. Od srede do četrtka se je pojavil tifus le pri dveh osebah. Od četrtka do petka pri štirih. Od sobote do petka se je pojavilo v Trstu skupno 25 slučajev te bolezni. Bolezen pojema, zakaj v preteklem tednu je bilo prijavljenih v istem času nad 70 slučajev tifusa. To je dobro, da je zima.

Oba rešena rudarja iz premogokopa iz Vremskega Britofa sta že popolnoma okrevala ter sta že zapustila bolnišnico. Sedaj se nahajata tu in tam pri raznih meščanih, ki jima gredo na roko. Iščeta si kake lažje in manj nevarne službe, kakor je bila ona v premogovniku. Kinematograf »Galileo« v ulici Acquedotto bo imel nekaj dni kinematografične predstave v korist obema rešenima rudarjema. Da pa pride posetit kinematograf čimveč občinstva, bodeta navzoča pri kinematografičnih predstavah tudi oba rudarja. Občinstvo, ki je hodilo obiskovat oba ponesrečenca že v bolnišnico kar trumoma, bo gotovo polnilo tudi kinematografično dvorano »Galileja«.

Šent Jakobska Čitalnica in Sokol priredita velik **Silvestrov večer** v sredo 31. t. m. ob 9. uri zvečer v dvorani »Konsumnega društva« (C. S. Giacomo). Vspored: Šaljiva pošta. Šaljivo srečkanje. Samo- dvo- in trospevi. Živa slika. Po vsporedu: Prosta zabava in ples (brez posebne vstopnine). Vstopnina: Za člane Čitalnice in Sokola 30 v, za nečlane 50 v za osebo. K obilni udeležbi vabita — družena odbora.

---

svojimi očmi in vabljivim smehom na rdečih ustnah.

In vselej ji je sledil, stal pred njo tresoč se in zahtevajoč; ona pa ga je odganjala s smehom na ustnah in ga silila ostati s pogledi temnih oči.

— — — — — — — — — — —

In danes je stal zopet pred njo, kakor že tolikokrat —, strasten in boječ obenem kakor tepen otrok.

* * *

Tri dni zaporedoma jo je srečal, tri dni se ji je ustavljal; pred očmi je imel sliko svoje uboge žene in svojih otrok in — končno...?

Sedel je poleg nje na oguljenem divanu in ji strastno poljuboval okrogio roko, beli cvetoči vrat... tedaj so se hitro odprla vrata in pred njima je stala Lina — njegova žena.

Planil je pokonci; počasi je vstala tudi Ida. Lina pa je obstala pri vratih, in se kakor utrujena naslonila na podboj.

Naenkrat je izpregovorila Ida: »Kaj hočeš tu?«

»Svojega moža,« je odgovorila enako trdo, enako glasno.

»Saj lahko gre, kadar hoče.«

Obrnila jima je hrbet, kakor bi hotela dokazati resničnost svojih besed.

»Karel — pojdi — prosim — prosim te, Karel!«

Stal je nepremično in ni se ganil.

»Pojdi no vendar!« je zasmehljivo siknila Ida.

Tedaj je vzrojil in rekel kljubovalno: »Nočem! Slišiš? Kaj hodiš semkaj vohunit? Ne grem; nalašč ne grem!«

»Karel«, ga je prosila jokaje, »ta sramota — cela ulica je videla, da si šel z njo — tega ne prenesem; — ta sramota; vsi me pomilujejo, za hrbtom me pa zasmehujejo — in jaz ne morem ničesar storiti, mirno moram gledati, kako hodiš z njo... s tako...

» kakšno?«

Zdrznila se je; pred njo je stala grožeče Ida; kljub temu je siknila: »S tako — kakršna si ti — s tako!«

Začutila je močan udarec po glavi in kratko je jeknila.

»Kakršno si me naredila ti, taka sem! Ti svetohlinka ti, hinavka, — ali sem ti kaj druzega storila kakor si ti meni? Vzela si mi njega, njega ti zopet vzamem — ne zato, ker bi ga mogoče ljubila — ha — tega! — Zato le, ker sem ženska, kateri ni mogoče proti njeni volji nobenega iztrgati!

Seveda, ti si mučenica — vedno si bila, še kot malo dekle v šoli. Že takrat si me ti zapeljevala in potem si bila prva, ki si me ovadila. In potem! Kako si mi odvajala Karla, kako ga je vabila tvoja mati na večerje in zletei td.; tako dolgo, da mi je rekel, da me ima rad, poročil pa me ne bode.

S tvojo nedolžnostjo in s — tvojim denarjem! —

No, sedaj je pa moj — in kar hočem jaz, to stori — in če bi mi ne bil preslab in prebojazljiv...

En krik — en vzklik: mala, slaba Lina se je kakor divja mačka zakadila v Ido in ji zasadila ostre nohte v belo kožo.

»Ti... ti...« je sikla, »ti... ti,« iskala je najhujše besede, a vsaka je bila prelepa ji, predobra. »Ti...« je sikala in pljuvala v obraz.

Kakor blisk se zasveti nekaj v temi — — — pretresljiv krik: Jezus, umori me!« Padla je na kolena, iz rame ji je pritekla kri in ji močila obleko.

»Molči!« Ida je izvila hitro možu nož iz roke; zavedel se je. Zgrudil se je poleg na tleh ležeče Line: »Moja žena — moja žena!...«

Idin krik so slišali ljudje; udrli so v sobo. »Križ božji!« — Umor — sosede so stikale glave in ostale vse prestrašene. Slednjič se jih je nekaj osrečilo, dvignile so krvavo Lino in jo položile na divan.

Zunaj je nastal šunder, klicali so stražnika in policijo. Nihče si ni upal v sobo; kajti Ida je stala sredi sobe z bliskajočimi se očmi in z nožem v roki. Ob oknu pa je stal mož, tresoč se po celem životu in gledal prestrašen. Počasi se je obrnila Ida k njemu in ga gledala.

Kako se je bal — Kako jo je gledal!

Dvignil je tresočo roko in si dal nekaj opraviti na vratu — kakor bi si kaj odpenjal — gledal jo je topo, neodločno...

»Tepec!«

Razumela je, kaj je hotel s svojo kretnjo z roko; bal se je, da ga bodo obesili zaradi tega! — Obešen! — K večjemu bode zaprt nekaj let — tepec! — Neumen in slab — in strahopeten — strašno! Tako bitje, ki nima nobene volje, hoče biti človek, mož!

In žena — tam ječi in stoče — in dvoje malih otrok...

In Ida! Smehljala se je in globoko dihala; za svoje uničeno življenje je uničila — eno? — dvoje — več življenj. Maščevala se je; bila je kakor pijana veselja: tako močna je bila! —

Gledala je moža, ki je trepetal pred posledicami svojega čina.

In ko ga je videla v takem položaju, je skoro obžalovala, da se je znosila nad tako slabotnimi bitji; zdelo se ji je, da je bil dolgotrajni boj sramoten zanjo — da ni bil enak — bil je krivičen...

Kako se je bal on! Pet minut po storjenem činu —!

Vedno je strmel vanjo — v nož v njeni roki, preplašen, ne vedoč, kaj bi storil... Hoče-li prositi? — Za kaj? — Da bi molčala? — Kaj je treba tu molčati? — Tam leži ranjenka, tu je nož še krvav — še vedno ga drži v roki... še vedno...

Spustila je nož. Ko pa se zaslišijo zunaj moški koraki, ga je zopet pobrala.

Policijski stražnik je stal pred njo. Nekaj kratkih vprašanj. Priznala je vse: prepir — bodljaj. —

Ranjenka je šepetala nerazumljive besde. On je stal obupan.

Stražnik je odpeljal Ido; nihče je ni smel ogovoriti, nihče zadrževati na stopnicah. Ljudje so bili razburjeni in ogorčeni.

Strašen zločin...

Ubogo ženo so vsi pomilovali. Ido so sovražili in se je — bali.

— — — — — — — — — — —

Čisto sama je stopala v spremstvu dveh stražnikov — čisto mirno. Med vrati se je ozrla in pogledala oba, svojo »žrtev« in njega z nekim posebnim, ušmiljenim, zaničljivim in ponosnim pogledom. Ponosno se je zravnala in stopala v spremstvu obeh stražnikov, ne kakor ponižana, temveč ponosno kakor zmagovalka.

— — — — — — — — — — —

Ostala sta sama v sobi, mož in žena. Ležala je na divanu, on pa je stal poleg nje ves preplašen. Njuna pogleda sta se srečala.

Nekaj trenutkov vse tiho; sliši se le ihtenje... Z ulice se hipoma zaslišijo psovke, kletvine, klici stražnikov in zopet krik množice.

In potem — ropot, kakor bi padalo kamenje na tla... in potem... lahen vzklik. — — —

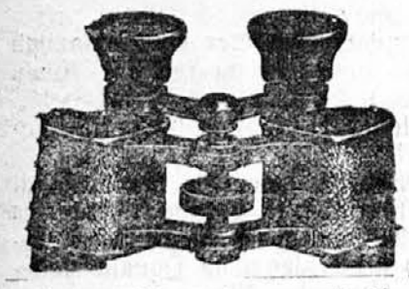

K. JURMAN OPTIK IN ŠPECIALIST LJUBLJANA **Šelenburgova ulica**

Optični zavod z električnim obratom. — Aparati, poliska kukala, daljnogledi.

Za prvovrstno tehniko se jamči. — Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

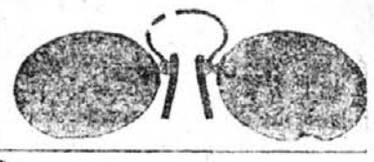

Avtomobil ga je povozil. V petek zvečer je prišel na zdravniško postajo neki Ivan Redivo, star 16 let, stanujoč v ulici del Toro 12, ki je imel po telesu več poškodb. Navzočim je pravil, da ga je povozil avtomobil, ko se je vračal po proseški cesti v mesto. Kdo je sedel v avtomobilu in kakšno številko je nosil, ni mogel opaziti. Če se le ni izmislil fant vse svoje nesreče z avtomobilom.

Na sveti večer sta se skregala mož in žena, Ana in Jožef Spindler, stanujoča v ulici Altona št. 4. Žena pa je bila tako huda, da je pograbila za oster kuhinjski nož in ga je zasadila svojemu možu v roko. Nož je prerezal žilo odvodnico in Spindler je bil v nevarnosti, da izkrvavi. Tega se je huda žena zelo prestrašila. Poiskala je kočijaža ter je odpeljala moža v bolnišnico, kamor je bil mož tudi sprejet. Kako se je počutila potem sama doma na božični večer, nam ni znano.

Sveti večer in tatovi. Na sveti večer si privošči marsikdo kaj dobrega. In, če ni denarja, to ti je vrag! Da se še na ta dan ne more pošteno najesti in nakrokati! E, no — človek si pomaga. Tako so se menili tatovi in so šli na delo. Vdrli so v prodajalno oblek, v ulici Istituto št. 24, ki je last g. Ivana Fioretina. Tam so vse razmetali in odnesli mnogo blaga v vrednosti 500 K. Potem pa so slavili Božič. — Za tatovi ni nikakega sledu.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

PL. DLUGOSZ.

Dunaj, 28. decembra. Današnja »Wiener Zeitung« prinaša cesarjevo pismo, s katerim se Dlugoszevi demisiji ugodi in se ga odpušča ob priznanju njegovih zasług. V pismih se Dlugosz naziva pl.

KARDINAL RAMPOLLA NI UMRL NARAVNE SMRTI.

Rim, 28. decembra. Sedaj, ko so se polegle vesti o zginolem testamentu kardinala Rampolle so se pojavile vesti, da kardinal Rampolla ni naravne smrti umrl. Listi pozivajo vlado, naj se truplo izkoplje in preišče.

V SAVERNU ŠE NI MIRU.

Štrasburk, 28. decembra. Iz Saverne se poroča, da sta bila predvčerajšnem na stražo v kasarni oddana dva ostra strela. Storilca niso dobili, četudi je 600 mark razpisano za tega, kdor ga dožene.

V ALBANIJI JE PET VLAD.

Valona, 28. decembra. V Albaniji je pet vlad, ki se med seboj ovirajo, ki pa bodo morda vse složne, ko pride v Albanijo princ Wied. Nekateri albanski notabli se pripravljajo, da privedejo še pred Wiedom v Valono albanskega princa Tuada, ki ga bodo proti Wiedu podpirali domačini. (No, lepe stvari se utegnejo še v Albaniji zgoditi; in za Wieda se morda tam olje kuha.)

GRKI SE PRITOŽUJEJO!

Atene, 28. decembra. Včeraj popoldne se je v Solunu vršilo veliko zborovanje traških beguncev, ki se pritožujejo proti preganjanju od strani Bolgarov. Poslali so memorandum kralju Konstantinu in poziv velesilam da store potrebne korake, da se omogoči mirno življenje v Traciji.

SPLETKE V BOLGARIJI

London, 28. decembra. »D. T.« se poroča iz Sofije, da je vlada pozvala kralja Ferdinanda, da naj za nekaj časa zapusti Bolgarsko, ker je policija prišla na sled neki proti kralju naperjeni zaroti. Zaroti je res policija prišla na sled, toda omenjeni poziv vlade ima za namen pripraviti v odsotnosti kralja državni udar.

VOJAKI SE PUNTAJO.

Varna, 28. decembra. »D. T.«: Garnizija v Varni je odpovedala pokorščino. Dosedaj se vesti še ne potrjujejo.

AGRARCI PROTI KRALJU.

Sofija, 28. decembra. Bolgarski agrarci so proglasili, da bodo mirni pri prestolnem govoru le tedaj, če bo kralj stoje govoril. Če bo govoril sede, kakor dosedaj, tedaj se bodo vsedli tudi bolgarski kmetje-poslanci, da s tem protestirajo proti kralju.

Iz časov svete inkvizicije.

V letu 1776 je zvezda politične svobode prvič vrgla svoj žarek na Evropo. — Pet let kasneje, 7. novembra leta 1787, je papeževa inkvizicija še vedno opravljala svoje krvoločno delo v versko fanatični Španiji in po ukazu »svetega urada« v Seville so na grmadi sežgali eno žensko.

»Sveta Inkvizicija«, ki je odprto delovala do francoske revolucije, je še vedno del rimske vere. Skoro nemogoče je zbrati vso strašno zgodovino te krvoločnice. Skupno število umorjenih, poklanih, sežganih, na natezalnicah in drugih morilnih strojih umorjenih žrtev te svete strahote, ne bo nikoli dognano. Katoliška cerkev je poškropljena s krvjo »nevernikov«, inkvizicija pa ima krono zločesti. Tisti, ki so preiskavali dejanja inkvizicije, računijo, da je rimska cerkev pomorila 50 milijonov ljudi. Angleški kralj Henrik II. je leta 1160 na povelje katoliškega zbora v Oxfordu zapovedal, da se večje število Waldenesov javno biča, jim z rdečim železom pritisne pečat na lica in da se jih izžene iz mesta napol nage v največji zimi. Vsaka milost je bila prepovedana; žene, otroci in starčki so trpeli grozno vsled hudega mraza. Katoliški kralj Henrik je bil iste vrste mož. Zgodovina nam pripoveduje mnogo slučajev, ki kažejo, kaj se je godilo v teh »v znamenju vere«.

Nemški cesar Fridrih je leta 1224 obsodil vse nevernike žive na grmado. Šestdeset tisoč »nevernikov« so umorili samo v mestu Beziers leta 1209. Štiristo so sežgali v Lavaur leta 1211. Vojvoda Alvanski se je ponašal, da je v teku šestih tednov pomoril osemnajst tisoč mož in žena. Zgodovinar Paolo našteva število mučenikov na Nizozemskem na petdeset tisoč; in Grotius pravi, da je bilo samo v Belgiji nad stotisoč ljudi usmrčenih. Na Francoskem so na jernejsko noč poklali nad sedemdeset tisoč Hugenotov. V državi Massachussetts ni bilo toliko Quarkerjev kot je bilo Hugenotov na Francoskem, drugače bi tudi število teh mučenikov, katere so morili v imenu božjem protestantovski Puritanci, približno dosegalo število žrtev, katere je pokončala mati cerkev na Francoskem. Krvave daritve, katere je darovala rimska cerkev v Merindel, Orange in Parizu, bi povzročile celo hudiču iz netopirjeve kože rdečico na obrazu.

Masakriranje na sv. Jerneja noč se je pričelo 24. avgusta 1572. Plat zvona v noči 23. avgusta je dal znamenje za splošno klanje. Smrtna kosa je kosila sedem celih dni. Spominske kolajne za ta »svet slučaj« so delali v papeževi livarni na ukaz papeža samega, katere so potem »sveti inkvizitorji« razdelili med zaslužne in zveste morilce. Ena teh spominskih kolajn je na razstavi v Memorial-dvorani v Filadelfiji. Na sprednji strani te kolajne je papeževa slika z napisom: Gregorius XIII., Pontifex Maximus Anno I., na drugi strani kolajne pa je slika, ki predstavlja ugonobljajočega angelja, ki ima v levici križ in v desnici meč, pred katerimi beže Hugenoti, žene, otroci, možje in na katerih obrazih se kaže strah in groza. To je tista cerkev, ki paradira po stezi tistega, ki je rekel: »Po tem naj znajo vsi ljudje, da vi ste moji učenci, če ljubite eden druzega.« In to je tista cerkev, ki hoče dati nagobčnik socijalizmu s svinčenko in zapreti naše javne šole, če treba z »vojsko ali prelivanjem krvi«.

Sveto inkvizicijo je ustanovil »svetnik« Dominik v trinajstem stoletju. Ista je vrhunec barbarstva. Tisti, ki bi rad čital popolno zgodovino te »svete« inkvizicije, naj si naroči avtentična dela sledečih zgodovinarjev: Puiblanch, Llorente, Dellon, Stockdale, Limborch in Geddes. Velikanske podzemske temnice so bile po vsem krščanskem svetu, kjer so imeli zaprte svoje žrtve, jih tam onečaščali in mučili vse v »največjo čast božjo«. Grozne muke, ki so jih prizadajali nesrečnim žrtvam so dostojen poklon neumnim veram, ki današnji dan v dobi prosvete še vedno strašijo male otročiče s slikami hudiča in pekla. Dowling pravi: »Žrtve inkvizicije so navadno vlovili uradniki tribunala, katere so nazivali »familiare«. V temni noči, mogoče, ustavila se je pred hišo kočija in nekdo je potrkal na vrata. Kak član družine, ki je slišal trkanje se je odzval pri oknu in vprašal: »Koj hočete? Kdo je?« Odgovor je bil: »Sveta inkvizicija!« Mogoče, da je dotičnik imel edinega otroka, ljubljeno in zalo hčer, in skoro trd od strahu je slišal strašne besede: »Izroči svojo hčer sveti inkviziciji!« ali pa: »Daj nam ženo, očeta, mater ali sina!« Ne glede na to, koga so zahtevali, niti vprašanja ni smel revež staviti, niti mrmrati ni smel, ker drugače bi tudi njega s seboj odvedli. Tresočo žrtev so peljali iz hiše v kočijo, ki jo je odpeljala v temno zaduhlo podzemsko ječo, iz katere se ne sliši ne stok ne jok mučenih in kjer ni nobene pomoči več. Drugi dan se opravi prizadeta družina v žalno obleko in žaluje smrt predragega člana svoje družine, ki ni bil položen v mirno gomilo, ampak v živ grob. Da, žalujoča družina je morala celo prikrivati grenke solze in srčne boli, ker znalo bi se pripetiti, da bi tudi ponje prišla sveta inkvizicija.«

Take stvari so se godile za časa inkvizicije. Treba je bilo velikega preobrata na dvorih in krvave revolucije v družbi, da je bilo konec te »cerkvene naredbe«. Dandanes bi ne bilo mnogo bolše, ko bi se vsi narodi z vsemi silami ne borili — proti klerikalizmu, ki pomeni toliko kot inkvizicija moderne dobe.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Spominjajte se dijaškega društva „Domovina“!

L. MIKUSCH

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo veliko izbero

dežnikov in solnčnikov.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Prva delavnica

v Ljubljani za popravila

vseh vrst čevljev

Hitra in trpežna izvršitev po nizki ceni. Prešernova ul. 9 na dvorišču.

Kadi pozne sezije prodam vse v moji zalogi se nahajajoče blago, kakor

klobuke, čepice, potrebščine za modistinje

po znižani ceni

MINKA HORVAT, modistinja,

Ljubljana, Stari trg štev. 21.

Novoletna inventurna prodaja.

Ker je preostalo še mnogo blaga se bode radi generalne inventure razprodajalo po najnižjih cenah. Kakor na primer zimske suknje prej K 40 — K 50, sedaj K 20 — K 24. Moderni raglani in obleke, prej po K 30 — K 60, sedaj K 15 — K 25.

Istotako se prodaja damska konfekcija pod polovično ceno.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5.-6.

Telephon 132.

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejše uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejše izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija. •••• Cene najnižje! •••• Notni stavek.